

Transparentnost Srbija

pregled aktivnosti za period

14. -20. april 2018. godine

Bilten broj 16/2018

Sadržaj:

Aktivnosti	2
Pod lupom	3
Mišljenje o izmenama Zakona o slobodnom pristupu informacijama.....	3
Niški aerodrom	4
Stara nabavka, isti izvođač	5
Antikorupcijsko savetovalište ALAC.....	7
Porodični odnosi i državni organi	7
Konkursi za psihologe	7
Mediji.....	8
Gradski menadžer za spin	8

Aktivnosti

U Podgorici je 19. aprila održan bilateralni susret predstavnika državnih institucija Srbije i Crne Gore koje imaju značajnu ulogu u sprovođenju finansijskih istraga. Iz Srbije su učestvovali predstavnici policije, javnog tužilaštva, kao i sudije. Iz Crne Gore je, pored predstavnika ove tri institucije, u radu skupa učestvovala i predstavnica tamošnje Uprave za sprečavanje pranja novca. Ovaj susret je samo jedna od brojnih aktivnosti koje se realizuju u okviru [zajedničkog projekta](#) "Finansijske istrage kao oruđe za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije" koji sprovodi CEMI iz Podgorice, u saradnji sa organizacijom Transparentnost – Srbija i ADI iz Bosne i Hercegovine .

U uvodu ovog susreta, predstavnik TS Nemanja Nenadić je prisutne upoznao sa ključnim novinama u najnovijem izveštaju Evropske komisije o Srbiji. U njemu se konstatuje nezadovoljavajući napredak u otkrivanju i kažnjavanju korupcije, ističe se problem nedovoljnih i nejednako raspoređenih kapaciteta organa gonjenja, a kao redak pozitivan pomak u vezi sa antikorupcijom se navodi donošenje niza zakona čija je primena počela 1. marta ove godine (preciziranje krivičnih dela privrednog kriminala, izmene u režimu oduzimanja imovine stečene vršenjem krivičnih dela, reorganizacija državnih organa radi gonjenja korupcije i njihova čvršća saradnja).

Nenadić je u svom izlaganju ukazao i na to da su u toku izmene Ustava, upravo u delu koji se odnosi na pravosuđe, te da je neophodno sagledavati planove koji se odnose na rad sudstva i tužilaštva i u tom svetlu. Naime, ustavna rešenja, pa i sam postupak izmene, kao i njihova sopstvena percepcija tih promena, mogu uticati na nezavisnost/samostalnost sudija i tužilaca u radu na pojedinim predmetima. U vezi sa poglavljem 24. izveštaj EK za Srbiju direktno upućuje na pravce daljeg postupanja kada su u pitanju finansijske istrage. Od Srbije se traži da razvije strateški pristup u vezi sa finansijskim istragama, što bi uključilo: (i) primenu preporuka i koncepta FATF kada je reč o finansijskim istragama; (ii) automatsko započinjanje finansijske istrage u svakom predmetu koji se odnosi na organizovani kriminal, terorizam, pranje novac ili slučaj ozbiljne korupcije; (iii) sprovođenje finansijske istrage od samog početka krivične istrage, kao i (iv) primenu multidisciplinarnog i proaktivnog pristupa u finansijskim istragama.

Antikorupcijsko savetovalište (ALAC) Transparentnosti Srbija imalo je u protekloj sedmici 23 nova slučaja - 10 na osnovu telefonskih poziva na besplatni broj 0800 081 081, i 13 na osnovu informacija dobijenih na mejlove ts@transparentnost.org.rs i savetovaliste@transparentnost.org.rs, poštom, lično, preko Fejsbuka, ili na osnovu informacija pronađenih u pres klipingu. U biltenu predstavljamo dva slučaja iz prakse Savetovališta.

Na Fejsbuku smo u protekloj sedmici objavili pet komentara, linkova i drugih informacija u vezi sa antikorupcijskim temama, a na našem sajtu šest tekstova, saopštenja i drugih dokumenata. U prošloj nedelji objavljeno je 45 vesti ili priloga o aktivnostima naše organizacije, odnosno vesti u kojima su citirani stavovi predstavnika TS.

Prenosimo izbor tekstova koje smo objavili u prethodnoj sedmici:

Pod lupom

Mišljenje o izmenama Zakona o slobodnom pristupu informacijama

20. april 2018.

Mišljenje o izmenama Zakona o slobodnom Ekspertski savet za propise o nevladinim organizacijama (Expert Council on NGO Law), dao je mišljenje o aktuelnom Nacrtu izmena Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja i uputio ga Ministarstvu za državnu upravu i lokalnu samoupravu. U ovom mišljenju se na osnovu međunarodnih standarda i najbolje uporedne prakse u regulisanju slobode udruživanja, a naročito standarda Saveta Evrope, ODIHR i OEBS, analizira mogući uticaj delova Nacrta izmena Zakona koji donose definicije.

U [Mišljenju](#) se naglašavaju kritična pitanja kod kojih se smatra da ti standardi nisu zadovoljeni.

Između ostalog, ukazuje se na to da bi pojedine odredbe o „licima koja obavljaju delatnosti od opšteg interesa“ mogle da se tumače kao da obuhvataju i udruženja, te da ih treba precizirati tako da se jasno vidi da se taj pojam odnosi na lica koja se pominju u Zakonu o javnim preduzećima (gde se inače koristi sintagma „obavljanje delatnosti od opšteg interesa“). Eksperti su kritikovali i odredbu prema kojoj bi status organa vlasti mogla imati udruženja koja se pretežno finansiraju od strane države i to po više osnova. Oni ističu da nije dosledno što se iz tog kruga izuzimaju verske zajednice i političke stranke, da kriterijum za određivanje pretežnog finansiranja nije dovoljno jasan i da bi utvrđivanje ovakve obaveze moglo predstavljati nesrazmeran teret za udruženja.

U vezi sa ovim primedbama valja istaći da mogućnost da NVO budu tretirani kao organi vlasti nije novina koja se uvodi aktuelnim Nacrtom Zakona o slobodnom pristupu informacijama od javnog značaja. Od donošenja ovog zakona, 2004, u njemu postoji odredba prema kojoj je organ vlasti bilo koje pravno lice koje osniva ili u pretežnom delu finansiraju državni organi. To se odnosi i na razna udruženja, saveze i društva koja se gotovo isključivo oslanjaju na budžete, i uključuje subjekte širokog spektra delatnosti (npr. zaštita lica sa invaliditetom, sportska društva, organizatori kulturnih manifestacija). Nacrt izmena zakona njihove obaveze ne povećava, nego umanjuje. Umesto da budu u celosti tretirani kao organ vlasti, oni bi imali dužnosti davanja informacija samo u vezi sa aktivnostima koje se finansiraju iz budžeta. S druge strane, Nacrt propušta da da precizira ono što jeste problem od 2004. – nejasne kriterijume za utvrđivanje da li je neko pretežno finansiran od strane države.

TS je već dostavila komentare na Nacrt i predloge za njegovu dopunu. Naše predloge i stavove podržalo je na desetine organizacija civilnog društva. U okviru širih predloga, dali smo i one koji se odnose na definiciju organa vlasti (u prilogu). Na taj način je Ministarstvo dobilo priliku da precizira odredbe Zakona tako da otkloni mogućnost pogrešnog tumačenja i narušavanje međunarodnih standarda. Između ostalog, predlozi koje smo dali bi doneli sledeće:

1. preciziranje da se odredbe o „obavljanju delatnosti od opšteg interesa“ odnose na preduzetnike i privredna društva koja obavljaju komunalne delatnosti na osnovu Zakona o JP.

2. uspostavljanje kriterijuma za utvrđivanje da postoji pretežno finansiranja od strane državnih organa kao osnova da neko pravno lice ima obaveze iz ovog zakona

3. uspostavljanje srazmernije obaveze za pravna lica koja se pretežno finansiraju od strane državnih organa. Oni ne bi imali generalnu obavezu da daju informacije (kao što je imaju još od kada je donet ZOSPI, 2004), ne bi imali takvu obavezu ni u svakoj situaciji kada se informacija odnosi na aktivnosti finansirane iz budžeta, već bi takva obaveza postojala samo u slučajevima da tim informacijama već ne raspolaže neki organ vlasti (npr. kada nije predat izveštaj o sprovođenju projekta).

4. Briše se nedosledna odredba prema kojoj se iz primene zakona, bez valjanog obrazloženja, u potpunosti isključuju verske zajednice i političke stranke koji su pretežno finansirani iz budžeta. Oni bi imali obaveze kao i bilo koje drugo pravno lice sa takvom strukturom finansiranja - morali bi da pružaju informacije jedino ako podatke o finansiranim aktivnostima već ne poseduje neki organ vlasti.

Niški aerodrom

17. april 2018.

Manjak transparentnosti u vezi sa koncesijom za beogradski aerodrom se kao virus raširio i geografski i tematski. Vlada ni nakon što je postupak izbora ponuđača završen nije dostavila TS koncesioni akt i studiju o izvodljivosti, odnosno delove tih dokumenata koji bi ukazivali na to da je koncesija bolji izbor od drugih oblika razvijanja beogradskog aerodroma. Ukoliko je neki opravdani razlog za skrivanje ovih dokumenata mogao postojati za vreme nadmetanja, svakako ga nema nakon odluke o izboru ponuđača sa kojim će biti zaključen ugovor. Ni sam (budući) ugovor još uvek nije dostupan. S druge strane, predstavnici Vlade daju svako malo neproverljive informacije o tome koje je obaveze preuzela Srbija.

Niški naprednjaci rešeni - aerodrom ide državi, nema dileme

Autor teksta: Gordana Bjeletic

Tačan datum sednice skupštine Niša na kojoj odbornici treba da glasaju o predlogu gradskog veća - da vlasništvo nad vazdušnom lukom preda državi - još nije poznat. Niški naprednjaci, međutim, znaju ishod glasanja. Najavljuju da će odbornici vladajuće većine glasati "za" predlog, dok opozicija poručuje da će time grad izgubiti najvrednije što ima.

Izvor: NI

Gradski odbor u punom sastavu. Prvi put od kada je niški aerodrom postao jedno od glavnih državnih pitanja, prvo obraćanje javnosti u niškom SNS-u.

Nepoznate linije povezanosti između ugovora o koncesiji i vlasništva nad niškim aerodromom „Konstantin Veliki“, dovele su do najave da će Grad pokloniti aerodrom Republici, što se čas pravda time da je u pitanju posledica štetnih poteza „bivših vlasti“, čas time da Grad Niš ni inače ne može da održava aerodrom, čas time da će aerodrom svakako ostati u Nišu, ko god da mu je vlasnik.

U međuvremenu, na političkom planu traje ubeđivanje unutar vladajuće koalicije u Nišu, budući da odbornici treba da izglasaju odluku o prenosu vlasništva, kao i ubeđivanje Nišlija u ispravnost odluke, imajući u vidu aktuelne proteste. Na nedavnom partijskom skupu gradskog odbora SNS, predsednik Milovanović je kazao da će država nastaviti dalje da ulaže u aerodrom i on će biti bolji nego do sada, ali da će to i dalje biti "niški aerodrom Car Konstantin" (zvanični naziv aerodroma je "Konstantin Veliki"). "Sve spekulacije u vezi aerodroma su plod čistog politikanstva onih koji su predali vlast SNS-u 2012. godine, a koji su 'proćerdali' velike gradske pare a nisu napravili aerodrom". On je rekao da su ulaganja SNS-a u niški aerodrom proteklih godina bila transparentna i odnosila su se na objekte i pomoć za funkcionisanje aerodroma, a ne kao ranijih godina na subvencije avioprevoznicima.

Dok su država i partija ustavno razdvojene 1990. godine, u praksi to nije nikada izvedeno do kraja. Međutim, i državni i partijski čelnici su se makar trudili da prikažu kao da institucije države postoje i kao da je partija od njih odvojena. Ako je izjava gradskog partijskog čelnika omaška, uskoro će uslediti ispravka. U suprotnom, ostaje samo da se reči pretoče u ustavnu normu i da se državne i lokalne institucije preskoče kao nepotreban posrednik između stava partije i donošenja odluke.

Stara nabavka, isti izvođač

16. april 2018.

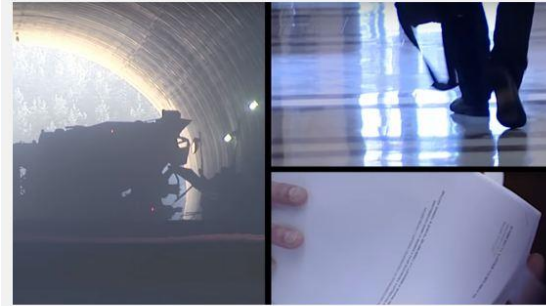
Insajder donosi [neobičnu vest](#) o nabavci radova na autoputu ka Makedoniji. Za tu deonicu je prethodno poništen ugovor, zato što izvođači radova nisu poštovali rokove. Insajder najavljuje da bi se mogla dogoditi „apsurdna situacija, da isti posao dobiju Srbijaautoput i MBA Ratko

Ista deonica, novi tender – iste firme, nova cena

Objavljeno: 14.04.2018

Like 115 Share Tweet

Na novi tender koji su JP „Putevi Srbije“ raspisali za završetak radova na deonici Koridora 10, Srpska kuća - Levosoje, stigla je samo jedna ponuda, i to preduzeća sa kojima su Putevi Srbije pre četiri meseca raskinuli prethodni ugovor o izgradnji iste deonice zbog velikog kašnjenja radova.

U ovim okolnostima bi tako mogla da se desi potpuno apsurdna situacija, da isti posao dobiju Srbijaautoput i MBA Ratko Mitrović niskogradnja, firme kojima je prethodno isti posao oduzet zbog problihanja rokova.

Mitrović niskogradnja, firme kojima je prethodno isti posao oduzet“. U pitanju je inače završetak deonice od oko 9 kilometara na deonici Srpska kuća - Levosoje, petlje Bujanovac 1 i regulacija Južne Morave sa pritokama.

Ovaj konzorcijum je već jednom dobio posao, vredan oko četiri milijarde dinara, na istoj ovoj deonici. Sadašnji tender je raspisan tri meseca posle raskida ugovora, 6. marta 2018. godine. Komisija za sprovođenje javne nabavke je 12. aprila konstatovala da je na javni poziv pristigla samo jedna zajednička ponuda grupe izvođača - Srbijaautoput i MB Ratko Mitrović. Za završetak radova su zatražili skoro 1,5 milijardi dinara.

Insajder podseća da je deonica trebalo da bude završena pre više od godinu dana, a da je počela da se gradi 2015. Međutim, projekat CIP iz 2008. godine se pokazao kao zastareo zbog promene u toku Južne Morave. U JP „Putevi Srbije“ koji je investitor radova, za Insajder kažu da je ugovor raskinut po dva osnova.

Jedan je taj što se ispostavilo da neophodni radovi za puštanje deonice u saobraćaj, a koji su

predviđeni izmenjenim projektom, ne mogu da se završe u okviru "raspoloživih finansijskih sredstava". Drugi osnov je međutim bio nepoštovanje ugovorenih rokova, odnosno to što su izvođači kasnili dva meseca u odnosu na dogovorenu dinamiku prilikom poslednjeg produženja roka. "Naručilac je u cilju zaštite svojih prava i interesa aktivirao Garanciju za dobro izvršenje posla na iznos od 27,99 miliona dinara", rekli su u "Putevima Srbije".

Šta naručilac treba da radi u ovakvoj situaciji? Mogućnost da se odbije ponuda zbog ranijeg slučajeva lošeg izvršenja ugovora u Zakonu postoji, ali je ograničena po više osnova. U pitanju su „negativne reference“ iz člana 82.

Naručilac može (dakle, ne mora) da odbije ponudu firme koja nije ispunjavala obaveze po ranije zaključenim ugovorima o javnim nabavkama „koji su se odnosili na isti predmet nabavke, za period od prethodne tri godine pre objavljivanja poziva za podnošenje ponuda“. Najveće dileme oko primene „negativnih referenci“ donosi upravo tumačenje da li je neka nabavka bila istovrsna. Međutim, ovde oko toga ne može biti nikakvih dilema, jer ne samo što je nabavka ista po vrsti, već se odnosi na radove na istom području.

Da li bi, međutim, takvo odbijanje imalo ikakvog smisla? S obzirom na to da postoji samo jedna ponuda, naručilac bi odbijanjem mogao da kazni samog sebe, jer nema s kim drugim da zaključi posao. Zbog toga je pravo pitanje od kojeg treba da počne svaka dalja priča na ovu temu zbog čega je ponudu podneo samo jedan konzorcijum. Da li je, drugim rečima, JP Putevi Srbije, pored toga što je uložilo trud u izradu [1167 stranica konkursne dokumentacije](#), učinilo sve što je moglo da zainteresuje i nekog drugog izvođača radova da podnese ponudu. Logično je pretpostaviti da je dosadašnji izvođač najbolje informisan o stanju na terenu i radovima koje treba izvesti, da zbog toga može bolje da proceni potreban rad i rokove od drugih i da stoga konkurencija može da pomisli da je trka unapred izgubljena. Međutim, suština izrade konkursne dokumentacije je u tome da se svim potencijalnim ponuđačima stave na raspolaganje sve potrebne informacije za sačinjavanje ponude i da se početna prednost umanjiti do mere u kojoj je moguće da nadmetanje postane ravnopravno. Takva situacija čini odgovornost naručioca još većom – on treba da uloži još više truda nego u uobičajenim okolnostima da bi dopro do potencijalnih ponuđača i tako obezbedio za sebe najbolje ponude.

Antikorupcijsko savetovalište ALAC

Prenosimo dva slučaja iz prakse našeg Antikorupcijskog savetovališta:

Porodični odnosi i državni organi

Savetovalište je primilo veoma složenu prijavu slučaja iz porodičnog prava koji se bavi navodnim nezakonitim postupanjem majke deteta prema ocu. S obzirom da je slučaj složen, da se bavi postupanjem centara za socijalni rad, da se prepliću prava različitih zemalja, Transparentnost će morati da se bavi samo jednim delom slučaja. Određene teme nisu ono čime se naša organizacija bavi, ali kako postoje navodi u kojim ase iznosi sumnja u korumpiranost sudskih organa, socijalnih radnika i policije, pokušaćemo da proverimo sumnje. Glavno oružje će i ovaj put biti pristup informacijama od javnog značaja u onoj meri u kojoj to budu dozvolili podaci o ličnosti.

Konkursi za psihologe

Drugi slučaj, ili bolje rečeno nekoliko slučajeva koje smo dobili, odnose se na konkurse za popunjavanje radnih mesta psihologa u nekoliko ustanova na teritoriji grada Beograda. Ono što ih karakteriše je nepostojanje nekoliko elemenata opšteg pravnog postupka (dvostепенost pravnih lekova, različitost pravnih lekova u različitim postupcima gotovo identičnih ustanova kakve su na primer domovi zdravlja, nedostavljanje odluka učesnicima, korišćenje obaveštenja kao vida komunikacije), nejasna metodologija ocena i kriterijuma koji se primenjivani, potpuno konfuzna situacija kod podnosilaca prijava na konkurs u vezi sa tim šta treba činiti. TS će najpre da prikupi sve podatke u vezi sa sprovođenjem konkursa, analiziraće postupke i utvrditi eventualne manjkavosti. Nakon toga ćemo dati predloge podnosiocima prijava koji su nam se javili i ustanovama uputiti predloge za izmene i dopune procedura i alata koji se primenjuju kako bi otklonili nejasnoće i različitosti u budućem periodu.

Mediji

Gradski menadžer za spin

Danas, Radomir Lazović, 20. april 2018.

Prateći izjave gradskog menadžera Gorana Vesića vezane za razvoj grada, razna predizborna raskopavanja, betoniranje zelenih površina, rekonstrukcije ulica i slično, bili smo svedoci brojnih manipulacija činjenicama i najotvorenijih laži.

U ovom tekstu iskoristiću tri primera kako bih pokazao kako se ove laži koriste da skrenu pažnju javnosti sa ključnih problema, relativizuju ili razvodne kritiku. Ovim spinovima gradski menadžer pribegava skoro svakodnevno, a ovo je samo ilustracija koja može da nam pomogne da razumemo odakle najnovija ideja o izgradnji 54 fontane.

1. Pre otprilike mesec dana Fejsbukom su počele da kruže fotografije tek završenih radova na Slaviji. Javnost je jako negativno reagovala i one su deljene hiljade puta i veliki broj ljudi mogao je jasno da vidi daje materijal kojim je urađeno popločavanje ispucao na jako puno mesta, da su ploče usled loše postavke podignute, nakrivljene, ispale, čitava polja nedostaju, a spojevi se krnje. Ubrzo nakon toga, Vesić u javnosti iznosi tvrdnje kako su aktivisti Ne davimo Beograd oštetili fontanu na Slaviji sipavši deterdžent u nju, maše nekim fotografijama, apeluje na nadležne da uhvate i kazne vandale koji nam ruže i grad i slično. Ovo prenose svi mediji, a u javnosti umesto da se govori o odgovornosti za katastrofalnu rekonstrukciju trga, kreće diskusija o opravdanosti ovih postupaka „vandalizma“. Isti ti mediji, pod pretnjom tužbom, ubrzo su objavili demanti inicijative Ne davimo Beograd kojim negiraju da imamo išta sa time, ali pažnja je već skrenuta, a kritika razvodnjena. Makar do sledeće krize.

2. Kada je gradska vlast odlučila da od gradskih opština preuzme kontrolu nad poslovnim prostorima, u javnosti se digla velika buka. Vesić tada izlazi sa tvrdnjama da je po urađenoj analizi utvrđeno da je gazdovanje opština ne samo neefikasno, već da je praćeno brojnim zloupotrebama zbog kojih on preti, maše prstom i upozorava da će nadležni organi morati da reaguju i zavedu red. Ove pretnje i optužbe na račun opštinskih čelnika, iako maglovite i paušalne, čuju se u javnosti mnogo dalje od kritika na račun same odluke o centralizaciji upravljanja ovim resursima. Nije nas mrzelo da prema zakonu o dostupnosti informacija od javnog značaja utvrdimo da ovake analize ne postoje. Ali u javnosti je ova štetna odluka gradske vlasti već dovoljno zamagljena.

Lični stavovi

Kolumna članova Inicijative Ne da(vi)mo Beograd

Gradski menadžer za spin

Prateći izjave gradskog menadžera Gorana Vesića vezane za razvoj grada, razna predizborna raskopavanja, betoniranje zelenih površina, rekonstrukcije ulica i slično, bili smo svedoci brojnih manipulacija činjenicama i najotvorenijih laži.

Поделиться 5 Твитнуть G+ Email Print

2 | Пише: Radomir Lazović | 20. aprila 2018. 15:00 Izmenjeno: 15:00

3. Setite se kada u jeku kritika javnosti za rasipanje novca na problematične tendere oko novogodišnje rasvete, Vesić tvrdio da je Beograd zaradio 30 miliona evra od posetilaca preko novogodišnjih praznika, što je ubrzo demantovano iz gradske vlasti. Vesić se onda upustio u rasprave oko toga kojom računicom je došao do te cifre, ali ono što je tada uspeo iako je izgledalo kao da je uhvaćen u neznanju, jeste da javnost misli da je zaista došlo do velike zarade zahvaljujući novogodišnjim manifestacijama, samo da nije bašjasno kolika je ta zarada. O tri krivične prijave koje smo podneli povodom nameštenih tendera za kupovinu rasvete se govori jako malo, ako i uopšte.

Ponovo se ovih dana govori o radovima na Slaviji. Sve je očiglednije i široj javnosti da se nešto jako loše desilo sa ovim gradskim trgom. Umesto adekvatno izvedene rekonstrukcije, vozači su dobili fontanu koja ih remeti, pešaci su izgubili pešačke prelaze, a svi zajedno smo to papreno platili. A na sve to i ovi štetni radovi su izvedeni loše i Slavija se raspada tek što je otvorena. Čini se da je Goran Vesić posebno osetljiv na kritike ovog projekta jer se dao u odlučnu odbranu. Novi spin je 54 fontane, ni manje ni više, koje će po gradu biti raspoređene po ideji samog Vučića.

